ČESKÁ REPUBLIKA

# ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **M. M,** proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 11. 2009, č. j. 2009/77322-24, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2010, č. j. 8 Ca 371/2009 - 25,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2010, č. j. 8 Ca 371/2009 – 25, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

## Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností žalovaný (dále jen „stěžovatel“) brojil proti rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 30. 7. 2010, č. j. 8 Ca 371/2009 – 25 (dále jen „napadený rozsudek“), kterým městský soud zrušil rozhodnutí stěžovatele ze dne 18. 11. 2009, č. j. 2009/77322-24 (dále jen „napadené rozhodnutí“).

Napadeným rozhodnutím stěžovatel zamítl odvolání proti usnesení České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) ze dne 28. 8. 2009, č. j. 320 110 726/A (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým bylo zastaveno řízení o žádosti žalobce o zahájení nového řízení podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen „zákon č. 261/2001 Sb.“). V odůvodnění stěžovatel uvedl, že žalobce ve svém odvolání neuvedl žádné nové skutečnosti, a kromě toho podal odvolání opožděně. Prvostupňové

rozhodnutí převzal žalobce dne 8. 9. 2009 a odvolání proti němu podal až 5. 10. 2009. Stěžovatel zároveň shledal, že nejsou dány předpoklady pro přezkumné řízení, obnovu řízení ani vydání nového rozhodnutí.

Proti napadenému rozhodnutí žalobce podal žalobu nazvanou jako „odvolání“, v němž uvedl, že neví, proč zrovna on nedostal peněžní částku podle výše citovaného zákona č. 261/2001 Sb., zatímco ostatní jeho známí ano. Poukázal na skutečnost, že prožil válku a byl postřelen do levé nohy, s níž má dodnes problémy. Tvrdil, že se musel schovávat v lese, než skončila válka, a že neměl co jíst a pít. Své dětství prožil špatně a tvrdě, neboť nemohl chodit ani do školy.

Městský soud v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, a zrušil napadené rozhodnutí stěžovatele. Vyložil ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. a dále citoval relevantní judikaturu k pojmu „ukrývání“, z níž vyplývá, že ukrývání nemusí být vzhledem k velkému časovému odstupu od relevantních skutkových okolností bezpodmínečně svědecky prokázáno. Úkolem ČSSZ při posuzování vzniku nároku na odškodnění tudíž není trvat na bezpodmínečném prokázání všech okolností ukrývání, nýbrž ověřit, zda tvrzení žadatele o odškodnění je pravděpodobné a možné. Ze správního spisu zjistil, že žalobce předložil čestné prohlášení k žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. Ze dne 18. 11. 2002, v němž prohlásil, že se mezi 15. 3. 1939 a 8. 5. 1945 z rasových nebo náboženských důvodů ukrýval na území Československa v jeho hranicích ze dne 29. 9. 1938, a to od roku 1942 do května 1945 v lesích v okolí Cerové, ve vesnici Rozbehy, která je v lesích, ve vesnici Smolenice, na Bojkové v ústavě starých lidí a na školách. Dále vzal městský soud za prokázané, že žalobce utrpěl jím udávané válečné zranění, které však nebylo nikde léčeno (průstřel nártu potvrzený dodatečnou deformací zjistitelnou z RTG snímku – lékařská zpráva MUDr. P. S., J., B.). Městský soud dále uvedl, že správní orgány při posuzování vzniku nároku na odškodnění trvaly na bezpodmínečném prokázání všech okolností ukrývání, aniž by se pokusily ověřit, zda tvrzení žadatele o odškodnění je pravděpodobné a možné. Správní orgány tedy nepostupovaly tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Proto městský soud dospěl k závěru, že je naplněna vada uvedená v ustanovení § 76 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

V kasační stížnosti proti napadenému rozsudku stěžovatel uvedl, že důvodem pro potvrzení rozhodnutí ČSSZ byla skutečnost, že odvolání proti němu bylo podáno opožděně a stěžovatel jako odvolací orgán se proto věcnou podstatou kauzy nezabýval. Stěžovatel městskému soudu vytkl, že se tímto důvodem vůbec nezabýval a rozhodnutí žalovaného zrušil pro výtky vůči postupu prvostupňovému orgánu (ČSSZ), neboť v roce 2010 zkoumal doklady předložené k původní žádosti v roce 2002 (o níž bylo v mezidobí pravomocně rozhodnuto). Dále stěžovatel uvedl, že Nejvyšší správní soud sice v mezidobí (od pravomocného zamítnutí žádosti z roku 2002 do současnosti) vydal průlomový rozsudek v tzv. kauze ukrývaných Romů, ale žalobce již ve své žádosti z roku 2002 uvedl, že se ukrýval *„od roku 1942 do května 1945“* a po celou dobu všech řízení tento údaj nijak neupřesnil. Městský soud tedy zcela pominul, že důvodem rozhodnutí žalovaného jako odvolacího orgánu bylo opožděné podání odvolání. Pokud by se stěžovatel měl řídit závazným právním názorem městského soudu, byly by zpochybněny lhůty, které právní předpisy stanovují pro podání opravných prostředků. Stěžovatel nad rámec této námitky

ještě uvedl argument proti věcnému posouzení městského soudu, neboť podle jeho názoru nastal důvod pro ukrývání romské populace na Slovensku až se vstupem jednotek německé branné moci na území tehdejšího Slovenského štátu, což se stalo až počátkem Slovenského národního povstání, které začalo dne 29. 8. 1944. Rovněž osvobozování území bývalého Slovenského štátu neskončilo až v květnu 1945. Z těchto důvodů se údaj uváděný žalobcem jeví jako málo věrohodný, ovšem stěžovatel jej nemůže nahradit vlastní úvahou, a to tím spíše, pokud na délce ukrývání závisí samotný nárok na jednorázovou peněžní částku (§ 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb.). Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci k dalšímu řízení.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti:

Rozhodnutím ze dne 27. 6. 2006, č.j. 320 110 726/A, zamítla ČSSZ první žalobcovu žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. V odůvodnění tohoto rozhodnutí je uvedeno, že žalobci nebylo vydáno Ministerstvem obrany ČR osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. v kategorii „československý politický vězeň“. Proto si musela ČSSZ učinit úsudek o splnění znaků „osoby ukrývané“ sama. Žalobce však nepředložil žádné relevantní důkazy k prokázání tvrzeného nároku. Proto nebylo prokázáno, že žalobce je osobou, která se v době mezi 15. březnem 1939 a 8. květnem 1945 po dobu nejméně 3 měsíců z rasových nebo náboženských důvodů ukrývala na území Československa v jeho hranicích z 29. 9. 1938.

Podle záznamu sepsaného dne 15. 7. 2009 na Městské správě sociálního zabezpečení Brno se žalobce v tento den dostavil a žádal na základě judikátu Nejvyššího správního soudu ČR o přehodnocení své žádosti a poukázání jednorázové peněžní částky za dobu svého ukrývání.

ČSSZ rozhodla o této žádosti prvostupňovým rozhodnutím tak, že řízení s poukazem na § 102 odst. 4 správního řádu z roku 2004 zastavila. V odůvodnění bylo uvedeno, že nová žádost žalobce neodůvodňuje zahájení nového řízení a vydání nového rozhodnutí ve věci dle § 101 písm. b) správního řádu, neboť nelze vydat rozhodnutí, jímž by bylo žádosti účastníka řízení vyhověno. Důvodem toho je skutečnost, že účastník řízení ČSSZ neposkytl dostatečně určité tvrzení týkající se období, okolností a důvodů jeho ukrývání. V poučení bylo uvedeno, že proti tomuto usnesení je možné podat odvolání ve lhůtě do 15 dnů od doručení, a to ke stěžovateli prostřednictvím ČSSZ. Odvolání nemá odkladný účinek. Podle připojené dodejky si žalobce toto usnesení osobně převzal dne 8. 9. 2009.

Ve správním spisu stěžovatele je založen originál odvolání žalobce ze dne 5. 10. 2009, v němž žalobce tvrdil, že všechna jeho tvrzení v řízení o přiznání peněžní částky byla pravdivá, a požadoval vysvětlení, proč mu byla žádost zamítnuta. Odvolání bylo ČSSZ podle podacího razítka podáno na poště dne 5. 10. 2009.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost **je důvodná.**

Ačkoliv stěžovatel ve své kasační stížnosti výslovně neoznačil kasační důvody, kvůli nimž požaduje zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci k dalšímu řízení městskému soudu, Nejvyšší správní soud podřadil námitky uvedené v kasační stížnosti pod kasační důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud především obecně poznamenává, že nesprávné posouzení právní otázky [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] může spočívat buď v tom, že soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis, než měl správně použít, a pro toto pochybení je výrok soudu v rozporu s příslušným ustanovením toho kterého právního předpisu, nebo v tom, že soudem byl sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci, nebo je sice učiněn správný právní závěr, ale v odůvodnění rozhodnutí je nesprávně prezentován. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] může spočívat buď v nesrozumitelnosti spočívá, jestliže rozhodnutí vykazuje takové textové a formulační nedostatky, že z obsahu textu není dostatečně zřejmá souvislost s příslušnými podklady pro rozhodnutí, nebo že text rozhodnutí obsahuje nejasné, rozporné či jiným způsobem nesrozumitelné údaje. Dále může spočívat v nedostatku důvodů rozhodnutí, pokud se rozhodnutí neopírá o důvody, které opodstatňují dospět k určitému výroku rozhodnutí. K nepřezkoumatelnost spočívající v jiné vadě řízení před soudem Nejvyšší správní soud poznamenává, že je třeba její význam posuzovat jako důvod pro zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně pouze za předpokladu splnění věty navazující, tedy, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud shledal v napadeném rozsudku obě namítané vady. Z napadeného rozhodnutí stěžovatele totiž jednoznačně vyplývá, že stěžovatel v odvolacím řízení posuzoval především včasnost podaného odvolání a jeho zákonné náležitosti (§ 37 odst. 2 ve spojení s § 82 odst. 2 správního řádu). To mu také ukládá ustanovení § 92 správního řádu, který výslovně uvádí, že ***„opožděné nebo nepřípustné odvolání odvolací správní orgán zamítne.*** *Jestliže rozhodnutí již nabylo právní moci, následně zkoumá, zda nejsou dány předpoklady pro přezkoumání rozhodnutí v přezkumném řízení, pro obnovu řízení nebo pro vydání nového rozhodnutí. Shledá-li předpoklady pro zahájení přezkumného řízení, pro obnovu řízení nebo pro vydání nového rozhodnutí, posuzuje se opožděné nebo nepřípustné odvolání jako podnět k přezkumnému řízení nebo žádost o obnovu řízení nebo žádost o vydání nového rozhodnutí*“. Městský soud se však včasností podaného odvolání ani jeho obsahem nezabýval a místo toho přezkoumával napadené rozhodnutí stěžovatele z pohledu merita věci samé, tedy nároku žalobce na peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. Tato otázka ovšem nebyla vůbec předmětem přezkumu v žalobním řízení, neboť napadeným rozhodnutím bylo odvolání žalobce zamítnuto podle § 92 odst. 1 s. ř. pro opožděnost. Jak Nejvyšší správní soud zjistil ze správních spisů, žalobce podal odvolání proti usnesení ČSSZ o zastavení řízení ve věci jeho opětovné žádosti o přiznání jednorázové peněžní částky dne 5. 10. 2009 k poštovní přepravě, ačkoliv toto usnesení ČSSZ mu bylo doručeno

dne 8. 9. 2009. Lhůta k podání odvolání tedy žalobci uplynula dne 23. 9. 2009 a jeho odvolání bylo podáno opožděně, přičemž žalobce nepožádal o navrácení v předešlý stav (§ 41 správního řádu) a ani v žalobě neuvedl žádné námitky proti zamítnutí odvolání z důvodu opožděnosti.

Městský soud tak svým postupem porušil dispoziční zásadu (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), neboť při takto vymezeném předmětu řízení nebyl oprávněn rozhodovat o ničem jiném než o správnosti rozhodnutí stěžovatele, jímž bylo podané odvolání zamítnuto z důvodu opožděnosti a nedostatku formálních náležitostí vyžadovaných správním řádem (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 8 As 51/2006 – 112, přístupný na www.nssoud.cz). Tento rámec přezkumu v žalobním řízení však městský soud evidentně překročil a k danému rozhodovacímu důvodu stěžovatele neuvedl v napadeném rozsudku žádné odůvodnění. I kdyby postup ČSSZ v prvoinstančním řízení o nové žádosti žalobce nebyl v souladu se zákonem a s judikaturou Nejvyššího správního soudu (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2008, č. j. 4 Ads 46/2007 - 69, přístupný na www.nssoud.cz) a její názor na meritorní posouzení věci nebyl správný, stěžovatel se jím pro zjevnou opožděnost žalobcova odvolání nebyl povinen zabývat. Stejně tak k tomuto posouzení z výše uvedených důvodů nebyl oprávněn městský soud. Napadený rozsudek je tak nepřezkoumatelný ve vztahu k předmětu řízení a zároveň obsahuje nesprávný právní závěr, kterým městský soud zavázal stěžovatele posoudit žalobcovo odvolání z hlediska vzniku nároku na peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb., o němž již dříve ČSSZ pravomocně rozhodla svým rozhodnutím ze dne 27. 6. 2006, č.j. 320 110 726/A.

Z výše uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Městský soud bude po vrácení věci k dalšímu řízení vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v této věci (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), což znamená, že žalobu zamítne a rozhodnutí stěžovatele o zamítnutí odvolání pro opožděnost potvrdí jako věcně správné (§ 78 odst. 7 s. ř. s.). V novém rozsudku městský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o předmětné kasační stížnosti stěžovatele (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

**Poučení:** Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. června 2011

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu